

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem na dom
za celo leto 3 glid. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četr leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis
se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natise enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Zahvala.

O svojem 70. rojstnem godu doživel sem radosti, koje bi se nikdar ne bil nadejal. Prijatelji od blizu in od daleka, iz slovanskih in nemških pokrajin, združeni in posamni, zastopniki društev, zavodov, mest, sel itd. donesli so mi mnogobrojnih dokazov svoje ljubezni in naklonjenosti ustmeno in pismeno, in došlo mi je toliko častnih listin, pa tudi dragocenih umotvorov in krasnih tvorin iz ženskih rok, da ne vzmagam besedi, s kojimi bi izrazil občutke svojega globoko ginjenega srca.

Sam dobro vem in se radujem temu, da vsa ta odlikovanja ne veljajo tolikanj meni, posamezniku, marveč dobri in vzvišeni stvari, koji služim doslej 36 let; a zarad tega mi dolžnost srčne zahvale nikakor ni manjša.

Tolikega veselja res presunjen morem javno svojim prijateljem, vsem skupaj in vsakemu posebej, le s slabimi besedami objaviti svojo najtoplejše zahvalo za tolika preljubeznjiva čestitanja z najiskrenejšo željo: naj Bog vsemogočni milostivo izvrši vsa voščila, koja so bila tako topla naglašana o nepozabljivih dneh 17. 18. in 19. novembra t. l. od prodragih mi prijateljev!

V Ljubljani dne 26. novembra 1878.

Dr. Jan. Bleiweis.

Proslavljanje g. dr. Bleiweisa v ptujski čitalnici.

II. Dalje razlagal je g. profesor Žitek, kako in kateri možje, posebno iz naše okolice med Muroj in Dravoj, so že pred l. 1848 podpomagali izdavatelju Novic s svojim peresom. Zlasti mikalo nas je seznaniti, kako je naš zgodovinar Kremp najpoprej po „Gajci“ segnul, in čuti, kako je tudi najstareji izmed sedaj še živečih spisateljev štajersko-slovenskih, g. Anton Šerf, rojen Prekmurec, odstopil od Dankovega pravopisa, v katerem je med l. 1820—30 bil izdal nekoliko knjig, poprijel se novega, in v 10. listu „Novic“ l. 1845 dal tis-

kati pesmico pod naslovom „Domorodeam“, ki se takole glasi: Stara mati nas je porodila, — Prav obilno oskrbela vse; — Ona je bogata negda bila — Pa bogastva se znebila je. — Tisti svojo mater prav spoštuje, — Ki ji blago spravlja zdaj nazaj, — Najdeno ji zvesto zavaruje, — Tujo pak nesnago trebi v kraj. — Po prebranju te pesmice, koja je očitni že pred 30 leti pisani hvalospjev Bleiweisu, je govornik pokazal v pojedinih primerih: kako domoljubno, modro in previdno je taki v početku novorojene svobode l. 1848 postopal „Dr. Bleiweis, urednik „Novic“ in tovarš prve kompanije narodne straže v Ljubljani“ (tako se je podpisal v uvodnem članku „Novic“ izišlih dne 22. sušca 1848); kako prijazno pa resnobno, prav po očetovsko je svoje rojake podučeval in opominjal ne prenačiti in ne prevzeti se, in ne zagaziti iz potih postave, ampak mirno počakovati dobrot, ktere bo novi red seboj prinesel; dalje, kako je političnega voditelja slovenskega naroda podpiral in koliko zaslug pridobil si v tem času in koj v početku izhajanja „Novic“. Bleiweisov najmarljivejši sodelovavec, nevtrudljivi, veleučeni, za vsaki pravi napredek goreči starosta koroških rodoljubov, ljubeznjivi in blagi č. g. Matija Majar; kako so Bleiweisu s peresom, z rečjo i z djanjem pomagali naši rojaki med Muroj in Dravoj, pred vsemi: Trstenjak, Caf, Muršec, Kočever; dalje Macun, Matjašič, Vogrin, Prelog, Stranjšak, Bratkovič, Klemenčič, Hrašovec, Ciringar, Kreft in drugi. Ali pri vsem tem, da je tudi druga ideja Bleiweisova tako pri njenem rojstvu povsod, kder Slovenci prebivajo, živi odziv najšla, še se taista dozda ni v življenju uresničila. Vendar zavolj tega ne obupajmo, ker vsi dobro vemo: da vsak „veliki in košati hrast dolgo let hrastič je bil.“!

Razve neštevilnih poedinih večih in manjih sestavkov najrazličnejšega zadržaja, koje je za „Novice“ Dr. Bleiweis bodisi sam napisal, bodisi dopolnil ali popravil, izdal še je precej veliki broj samostalnih knjig v slovenskem, nemškem in latinskem jeziku, kterih naštevati bi bilo za dnes preobširno. Način pisanja in govorjenja Bleiwei-

sovega je prost in tako poljuden, da ga vsak kmet lahko razumi, ali včasih tudi prav oster, posebno kedar odgovarja načelnim protivnikom svojim, vselej pa točen in logičen. Ostalo bi še mi povedati, gospoda moja! gdektere črte iz privatnega življenja mnogoskušnega sedemdesetletnega našega „očeta“! ali niti nameravam potrpežljivosti Vaše še dalje zaprositi, niti bi mi bilo mogoče silno množino njegovih izkušenj, dasi tudi v celo kratkih potezah, količkaj izerpiti. Zatorej le samo nekaj malega in to celo na kratko! Narodil se je Janez Bleiweis 19. novembra 1808. v mestu Kranju, kder mu je oče bil trgovec. Po dovršenju normalnih šol v rojstvenem mestu in gimnazijalnih v Ljubljani podal se je na vseučilišče v Beč in postal je tam l. 1832. dohtar zdravilstva. V Beču ostal še je potem nekoliko časa, l. 1841. pa je bil imenovan za profesorja rano-celniškega zavoda v Ljubljani. Dve leti poznej prevzel pa je tajništvo gospodarskega društva in isto leto počel izdavat „Novice“, kojih prvi list je 5. malega srpana 1843. zagledal beli dan. Da pa je onega časa, odkar se je v Avstriji ustavna vlada pričela, neprestano ud deželnega poslanstva, in kako se tam ponaša kot branitelj pravic svojega naroda, vse to je celemu slovanskemu svetu dobro poznano, kakor tudi ta okolnost, da je zaradi svojih nebrojnih zaslug od mnogih občin in društev bil imenovan za častnega uda. Menje znana pa so morebiti tri odličja, izhajajoča od velemožnih koronanih glav, in te so po vremenu, kakor so mu bila podeljena, sledeča: Prvo sijajno odličje priposlano je bilo spisatelju Dr. Janezu Bleiweisu iz Nižnjega Novgoroda na Ruskem l. 1862. ob priliki praznovanja tisočletnice ruskega carstva. Ob onoj zgodi bilo se je namreč 25 Avstrijancev počastilo z različnimi redi, in med temi bil je tudi Dr. Janez Bleiweis. Vsi ti odlikovani slovanski spisatelji dobili so proslavljenje zgoli in samo za svoje literarne zasluge. Razun prvaka slovanske lingvistike, našega najožega krajana, sina ljutomerskih sladkih gor, profesorja Franja Miklošiča, koji je takrat dobil red svete Ane s „koronoj“, je tudi vredniku „Novic“ slava došla, in za njegov trud na polju slovanske književnosti krasi prsa Bleiweisova red svetega Vladimirja. Drugo veliko odličje dobil je avstrijski domoljub Dr. Janez Bleiweis od našega svitelega cesarja Franca Jožefa I., ki so z lastnoročnim pismom od 10. dec. 1866. g. Dr. Janezu Bleiweisu v priznanje izvrstne zvestobe in udanosti, vsestranske djanske podpore vladnih in vojaških naredeb, premilostno podelili vitežki križ reda Franca Jožefa. Tudi tretje odlikovanje izhaja od našega cesarja in kranjskega vojvoda, ki so z najvišoj odloko meseca septembra t. l. g. Dr. Janeza Bleiweisa namestnikom deželnega glavarja za vojvodino kranjsko imenovali.

Kdo izmed nas bi tedaj ne bil ponosen tako zasluženega, tako odlikovanega moža imenovati

svojim rojakom? Kdo se pri teh radostnih dokazih visoke milosti nebi spomnil rečih slavnega pesnika: „Vse ga slavi, vsi so vneti, — Zvezda se na prsib sveti — Cesar clo ga čisla sam.“ — In zato ste pravo zadeli gospodje odborniki čitavnice naše, ko ste v sednici svoji dne 6. novembra v imenu našega društva jubilantu podelili ono najviše odličje, s katerim društvo koga spoštovati zamore, naimenovavši gospoda doktorja Janeza Bleiweisa častnim udom čitalnice ptujske. Gospoda moja! Trdno sem osvedočen, da izražujem misli Vas vseh, či končam govor svoj z rečmi: Bog nam ohrani očeta Janeza Bleiweisa na srečo in diko drage naše očetnjave, da bi še dolgo let zanaprej, nam mlajšemu zarodu, svetil s svojim sijajnim zgledom skalovitega, neomadežanega značaja, neprestanega delovanja na polju narodne omike in žrtvovalnega rodoljubja! Slava našem častnemu udu! Živio še mnogaja leta!

Gospodarske stvari.

Kako dolgo se sme molzti krava, ki je za pleme.

M. Ne le za zdravje krave same je silne važnosti, da se ne molze dalj časa, ko šest mesecev po novi brejosti, ampak tudi za zdravje teleta, kterege nosi v sebi. Do šestega meseca brejosti je plod še majhen ali od tega časa se pa silno naglo razvija in raste. Če se sedaj breja krava še na dalje molze, je to na škodo na dve strani. Krava postane, ker se preveč izdeluje, lahko tuberkulozna in pogostoma izvrže. Najrajši izvržejo krave v sedmem mesecu brejosti. Če gre dobro, je tele slabo, malo za življenje sposobno, ki ima klico za bolehnost že v sebi. Treba je samo pokazati na krave, ki se z tropinami iz žganjarij krmijo in na njihova teleta, da se prepričamo o resničnosti prej rečenega. Znano je namreč, da ni krme, ki bi toliko mleka dajala, ko ravno žganjeve tropine. Pa tudi po nobeni drugi krmi ni toliko tuberkoloznih in sploh bolnih krav in tako malo za življenje sposobnih telet. Zgodi se, da nobeno, če tudi popolnoma iznošenih telet dalje ko tri do štiri dni pri življenju ne ostane, akoravno pije mleko od druge krave, ki se ne krmi z tropinami, ampak z drugo popolnoma zdravo klajo. Največa škoda pa za plemensko čredo je to, da postanejo po predolgem molzenju ravno najboljše mlekarice nezdrave. Ne smelo bi se toraj nikdar dalje, ko povedani čas, molzti, gotovo bi si bili dosti na boljšem, ko pa pri predolgem molzenju. Večidel prebivavecev mužavin na severnem Nemškem ima le po 10—15 krav. Pri teh pa gledajo na to, da kolikor mogoče vse meseca februarja in marca teletijo, da imajo potem do jeseni, ko krave v hlev postavijo, kolikor največ mleka. Odtod pa pustijo vse krave suho stati in jih nič več ne molzejo. Da imajo za domače potrebe kaj mleka, pustijo kravo na stari molži

ali dojbi, ki se pa drugo leto opita in zakolje. Do tega časa molzejo samo to kravo, dokler da druge krave niso na novi dojbi. Teh se pa celo zimo ne dotaknejo. Ako krava devet mesecev molzena ne daje toliko mleka, kolikor bi ga po tirjativah lastnikovih dati morala, ga gotovo tudi dosti več ne bode dala, če se tudi skoz celo leto molze. Vrh tega pa daje mleko, ki se po šestem mesecu brejosti od krave namolze, prav slab puter. Če je res, da je mleko od krav na stari dojbi t. j. od takih, ki niso breje, prav mastno, tako je pa tudi neovrgljiva skušnja, da je mleko od krav, ki so že visoko breje, prav vodeno in sploh slabo, rekel bi brez vse cene, ker toto mleko daje samo na sebi le malo putra, pa še tudi drugo mleko, kteremu se prilije, popači in skazi.

Največi dobiček pa, ako se breje krave delj časa suhe stati pustijo, je gotovo ta, da vsa živina bolj zdrava ostane; kajti največkrat izvira tuberkuloza pri kravah in neplodnost od predolgega molzenja brejih krav. Tudi izvržejo največkrat ravno zavolj tega najrajši.

M. Divja ali ptičja grašica. Ta plevel se iz žita le prav težko da odpraviti, nič manj težko kakor kokolj. Z pomočjo prav dobrega vejavnega mlina tako imenovanega triera se da iz semena spraviti in to se mora tudi na vsak način zgoditi, če se neče, da se vse žito zapleveli. Ta plevel se najbolj razširja po semenu. V časih, ko grašica v ozimini prav močno nastopa, se mora vse skup žito in plevel, predno dozori, pokositi in ko seno porabiti. Drugo leto se prideluje na tisti njivi osipavni sadež ali zelena klaja, fura. Da bi grašica med pšenico pozebla, tega pričakovati ne smemo.

Sejmovi na Štajerskem. 9. dec. sv. Ilj v Slov. goricah, Dobova, Buče, Brenska gora; 13. dec. Jurijev kloster, sv. Duh na Stari gori, sv. Križ na Murskem polju, sv. Peter pod sv. gorami, Žavec, Studenice; 14. dec. sv. Lorenc pri Celju; 15. dec. Slatina.

Sejmovi na Koroškem. 6. dec. Velikovec, Strassburg; 7. dec. Labod; 16. dec. Paternijon, 18. dec. Milstadt, 27. dec. Eberstajn.

Dopisi.

Iz Ljubljane. (Bleiweissova slovesnost.) V torek 19. nov. ob 2. popoldne zbirali so se slovenski in hrvatski veljaki v Tavčarjevem hôtelu (hôtél „Evropa“) k skupnemu obedu (banketu). Mnogo gostov je želelo sedeža, pa dvorana bila je že prenapolnjena. Prijatelj, ki se je tudi banketa udeleževal, mi je pravil, da je bila navdušenost nepopisljiva, posebno, ko je za kratko časa počastil skupščino tudi g. jubilar. Zvečer ob 8. uri pa smo se zopet vsi čestilci zbrali v lepi dvorani čitalnični, v kateri je g. dr. Bleiweiss predpoldne sprejemal različne deputacije. Prične se

slavnostna beseda, ktere se je razun slovenskih in hrvatskih domorodcev in domorodkinj vdeleževal tudi g. deželni glavar kranjski, zastopnik deželne vlade kranjske, mestni župan ljubljanski itd. „Beseda“ se prične s tem, da se igra overtura iz Heroldove opere „Zampa“. Potem nastopi g. Grasselli, ter prične krepkim glasom slavnostni govor. Kmalu po pričetku govora pride v sobano g. jubilar dr. Bleiweiss, sprejet z nepopisljivo navdušenimi živijoklici. Po končanem govoru poje čitaln. pevski zbor. Sledijo za tem še druge pesmi, ktere so čitalnični pevci jako vrlo pevali, kar so njim vsi navzoči, Slovenci kakor Hrvati priznali. Ne smem na dalje, da bi ne omenil ginljivega prizora, ko stopi na oder gospa Valentova, ter deklamuje pesem Lojze Pesjakove, zloženo g. jubilarju na čast:

Glej žene slovenske Ti venec smo spléle,
Ter svoje v peresa vpisale imé.
O sprejmi ga milo! ker v slehernem spisu
Čestita razvneto Ti vdano srcé.

In žene slovenske goreče želimo,
Naj vrača in vrača denašnji se dan;
Ostani še dolgo, oj, oča domovja,
Uzor stanovitnosti, čast mu in bran!

Ko pesem konča, poda gospa Valentova g. jubilarju srebrn lavorov venec iz 78 peresc, kterih vsako je imelo vrezano ime domorodkinje, ki ga je darovala. Za gospo Val. stopi na oder mlada Primorkinja, kterih so bile 3 prišle v imenu primorskih žen in deklet g. jubilarju čestitat, v svoji narodni noši ter zagotavlja g. dr. Bleiweissu, da primorske žene bodo gledale na to, da se ondi chrani v mladini narodna slovanska zavest ter pokloni g. jubilarju velik krasen šopek. Vse to je g. Bleiweissa pa tudi navzoče tako ginilo, da so se njemu, kakor tudi mnogoterim pričujočim, solzice utrinjale iz očes. Pristrčno se toraj g. jubilar zahvali za to priznanje slovenskih žen in deklet. Neizmerno ga veseli, da tudi žene narodno čutijo, kar ga potrjuje v sladkem upanju, da naše delo ne bo brezvspešno, ter konča svoj govor z starim prigovorom: „Hiša ne stoji na zemlji, — Hiša stoji na ženi.“

Predno se je pričela igra, preberejo se nekteri telegrami. Vseh skupaj je došlo okoli 400. Nekteri so vzbudili neizrekljivo navdušenost. Podam tu en ruski, en česki, en hrvatski in en srbski telegram; morda marsikoga zanima tudi sorodni nam slavjanski jezik:

Rektor univerzitet Kazanske (na Ruskem) brzojavlja: Kazanski univerzitet sedmidesetletnuju godovščinu Vašego roždenija želaet Vam dolgo zdravstvovatj na poljzu Vašego naroda. Rektor: Oščokin. Iz Prage (v českem jeziku): Vudci naroda slovenskeho, bojovniku za pravo a pravdu, nehynouci slava. Pravnicka jedota v Praze. Iz Zagreba: U ime sveučilištnoga senata čestitam slavnomu učenjaku, književniku, izbornomu rodoljubu k današnjoj svečanosti; čestitam takodjer

slovenskomu narodu, što se takovim sinom može ponositi. Dr. Meixner, rektor. Iz Beograda: Čestitamo mnogozaslužnom starini gospodinu dr. Ivanu Bleiweissu in bratinskemu narodu slovenačkom denašnjo svečanost, želeči što skorije ostvarenje sviju težnja, ideja narodnika, kojih je nosilac jubilar. Živio jošte mnogo godina na slavu svoju, svoga i celoga naroda slavenskog. Beogradska gradjanska kazina. Po prebranih telegramih, kteri se bodo v posebni slavnostni knjižici vsi ponatisonili, se začne igra, za to slovesnost nalašč zložena: „Berite Novice“. Tu vidimo starega nemškutarja birokrata, ki se kar tresse, če le sliši kaj o „Novicah“, o slovenskem jeziku ter se huduje posebno nad nekim mladim doktorjem Blagičem, ki je bil tako predrzen, da je celó slovenski pisano vlogo poslal v njegovo kancelijo. Pa osoda hoče, da se njegova hčerka, ktero je seveda skušal tudi v nemčurskem duhu izgojiti, v ravno tega slovenskega doktorja — zagleda. Oj groza! Zraven pa pride še ukaz od zgoraj, da se imajo vse slovenske vloge reševati tudi v slovenskem jeziku. Strašno! Kaj mu početi? Tu mu pride doktor Blagič na pomoč, ki ga neki večer na birokratovem domu pričaka v družbi njegove hčerke. Nenadoma pride oče domu — slovenski doktor se mora skriti za neko preprogo — oče tarna, kako bi mu bilo zdaj pomagati: se li svet res že meša, da prihajajo taki ukazi od zgoraj, da se ima po kancelijah pisati slovenski? Dr. Blagič pa odgovarja izpod preproge: „Berite Novice“ (pa se bote naučili slovensčine) pa hodite v čitalnico! — Igra je vzbudila mnogo smeha in je jako primerna, da se zaigra tudi še po drugih čitalničnih odrih. S tem končavam svoj spis o teh nepozabljivih slovesnostih. Gotovo bojo ti dnevi ostali nepozabljivi vsem, ki so se Bleiweissove svečanosti vdeleževali, trdno se pa tudi nadjam, da one slovesnosti ne bodo brez vspeha ostale za prihodnjost slovenskega naroda, da za celo jugoslavjanstvo. Našega skušenega vodnika, boritelja in našega očeta naj nam pa dobrotljivi Bog še ohrani mnogo mnogo let! Živijo dr. Bleiweiss!

J. Ž.,

vdeleževalec štajerske deputacije.

Iz Maribora. (Reguliranje Pesnice) ali poravnjanja jene struge se je sedaj poprijel tudi deželni in državni poslanec mariborskega mesta, g. dr. Duhač. Dopoljal bode vsem županom srenj ob Pesnici do Gočeve pismo, v katerem pravi: „Slavni srenjski zastop! Deželni odbor je visokemu deželnemu zboru predložil načrt za reguliranje Pesničke struge. Ta načrt pa ni bil sprejet, ker se je predrag zdel in ker deželne denarstvene razmere slabo kažejo. Sprejel se je potem moj predlog, po katerem se je naložilo deželnemu odboru, naj do l. 1879 izdela nov načrt za reguliranje Pesnice od železnice do Gočeve z kolikor mogoče malimi stroški. Jaz sem se pa sedaj sam osebno prepričal, koliko škode je Pesnica samo letos napravila, ter sem vsled tega osvedočen, da bi nam

moj predlog ne pomagal zdatno in temeljito, marveč razvidel sem, da je pri Pesnici treba popolne regulacije. Tukaj pa je zopet treba vzajemnega, združenega postopanja, ako hočemo zaželeni cilj doseči. Eden izmed uzrokov, zakaj se je predloženi načrt reguliranja zavrgel, bil je ta, ker so nekatere srenje same zoper popravljanje Pesničke struge, to pa zato, ker jim baje povodnji zemljišča gnojijo. Ali ta dobiček ni nič proti neizmerni škodi, katero Pesnica dela. Sploh pa se ne sme gledati na dobiček posameznikov, kder se gre za občno korist cele doline. Dozvoljujem si torej pridjano pismo slavnemu srenjskemu zastopu za podpisanje priporočiti z prošnjo, da ga dobro premisli, tudi sem z veseljem pripravljen podpisano prošnjo predložiti deželnemu odboru.“ — Prošnja se glasi: „Visoki deželni odbor! Neizmerna je škoda, katero nam Pesnica dela, ker posebno letos stopa iz svoje struge in v močnih povodnjih poplavlja naša zemljišča. Ravno sedanja povodenj je kriva, da mnogi svojih pridelkov še niti pospraviti ne moremo. Opravičena bojazen pred nadaljšnjimi nesrečami vsled povodnjij nas sili nujno prošnjo predložiti: visoki deželni odbor naj blagovoli slavnemu deželnemu zboru svetovati: naj bi se Pesnica regulirala ali po uže narisanem načrtu in sicer tako, da bo mogoče travnikov napajati, ali pa, če se more reč dognati z manjšimi stroški, naj bi se reguliruje Pesnice še enkrat temeljito presodilo in deželnemu zboru podal načrt, kojega bo sprejeti mogel.“

Iz Šmarije. (Zadnje volitve.) Ko sem v poslednjih štev. „Slov. Gosp.“ imena volilcev iz Šmarijske okolice pregledaval, sem se čudil, da je med njimi 5 polovičarjev, in le 1 možato na narodni strani stal. Pred nekoliko leti se je bila v Šmariji narodna zavest, vzbujena po g. dr. Vošnjaku, gosp. Skazi in drugih, začela živahno gibati. Je zdaj vse zopet zadremalo? Pred kratkim sem zvedel iz zanesljivega vira, odkod polovičarji. Šmarijski volilci so se s trdnim sklepom iz doma podali, za slovenska kandidata glasovati. Ko pa v Celje pridejo, je začel drugi veter pihati. Ponikviški J. K. namreč si je na vso moč prizadeval, jih na svojo stran dobiti, naj bi ž njim polovičarsko glasovali. In žalibog je bilo med njimi 5 omahljivcev, koje je ta veter na drugo stran nagnil. Med njimi bil je tudi bivši izvrstni učitelj J. K. od kojega bi kaj takega ne bilo misliti. Le eden se je vsemu pregovarjanju tako krepko vstavljal, da mu je po končani volitvi eden njegovih tovaršev rekel: „Bog ne daj, da bi ti bil velik grešnik, ne dal bi se nikdar spreobrniti.“ Ali pa veste, odkod taka krepkost! Vrli gosp. T. Stoklas je naročnik „Slov. Gosp.“ ter ga marljivo bere; zato vé po lastnem prepričanju, kje da je pri volitvah njegov prostor. Šmarijčani! naročite si zdaj ob novem letu „Slov. Gosp.“ berite ga in zagotovim vas, da bodete na svojih nogah stali, kedar bodo zopet volitve. Ne bo se vam treba trepetinarsko tistim za hlačice držati, ki enega konja spredaj

drugega pa zadi pripravajo, kedar hočejo voz iz luže potegniti!

Iz Celja. (Občni zbor celjske čitalnice) je 17. nov. t. l. č. gg. Antona Žuža, častnega kanonika, nadžupnika in dekana na Laškem, Dr. Štefana Kočevarja, cesarskega svetovalca in okrajnega zdravnika v Celji, Davorina Terstenjaka, župnika na Ponikvi, zaradi njihovih premnogih zaslug za Slovence z velikim navdušenjem enoglasno za svoje častne ude izvolil. Lepe diplome se jim bodo v prihodnjih dneh po posebnih deputacijah izročile. Dr. Bleiweiss pa je že od 1862. častni ud celjske čitalnice in zato so se ta večer njegove velike zasluge za slovenski narod posebno povdarjale ter se je sklenilo, da mu za sedemdesetletnico čitalnica po predsedniku in dveh udih svoje visoko spoštovanje in čestitanje izrazi, kar se je 19. nov. tudi zgodilo. 22. nov. so Vukovarski tamburaši celjske čitalničarje nepričakovano prijetno razveseljevali. Po dovršenem programu so igrali in popevali hrvaške in slovenske narodne pesmi, s čemer so se občinstvu še posebno prikupili. Dne 15. dec. 1878 ob 6. uri zvečer bo imela pa čitalnica svoj letni občni zbor s programom: Govor predsednikov, tajnikovo in blagajnikovo poročilo, zadnji poročuje tudi o knjižnici, predlog za spremembo pravil, volitev novega odbora in predlogi posameznih udov. Ta zbor bo posebno živahen, ker se bodo razkrivali viri mlačnosti in malomarnosti za narodno stvar in društveno življenje, po katerem se posameznik kakor cela skupina gladi in lika. Razpravljalo se bode pa tudi o sredstvih, po katerih bi se dalo tej neprijetni in škodljivi prikazni v okom priti.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Vodja nemških ustavo-vecov v avstrijskih delegacijah, znani Herbst, je zopet hudo udaril po ministru Andrassyju. Ta je potrebo zasesti Bosno in Hercegovino poslancem spretno in prepričevalno dokazoval tako, da so mu dovolili potroške ministerstva vnanjih zadev. Vendar 35 milijonov, kojih je za Bosno in Hercegovino tirjal za l. 1879. so mu odbili. Ali ker so videli, da vojakov v turških deželah pustiti ne kaže, dovolili so 15 milijonov za najsilnejše potrebe do meseca aprila 1879. Videlo se jim je, da bi najrajše ničesar ne dovolili. Ubogi vojaki bi naj tako vsled pomanjkanja državne podpore prisiljeni bili Bosno in Hercegovino brž zapustiti in deželi Turkom zopet izročiti. Ova turkoljubna želja nemških ustavakov razvidna je posebno iz tega, da je večina sprejela poslancea Schaupa poročilo o delovanju ministra vnanjih zadev, namreč grofa Andrassyja. Poročilo močno graja ministra, zakaj ni šel Turkov branit zoper Rusa, zakaj je Turkom vzel Bosno in Hercegovino itd. Andrassyja je to tako razžalilo, da je žugal ministროvanje odložiti. No Slovani pa tudi sploh dosledni av-

strijski domoljubi ne bomo žalovali, če ta magjarski gospod enkrat naše vnanje zadeve boljšim rokam izroči, čeravno mu v tem prav damo, da je sosedne turške dežele Avstriji pridobil. Kajti ravno on je mož, ki 7 let uže gospodstvo ustavovernih liberalcev podpira in dualizem drži; sedaj ga šibajo le lastni neporedni otroci; sam si je kriv, ako mu pišče več kakor kvoklja vedeti hoče! Nekoliko se je ustavovercem uže vklonil; državni zbor je na Dunaj sklican za 10. dec., da bodo turkoljubni ustavaki dobili zahtevano priliko razpravljanja o Berolinskem miru. Isto bo tirjal ogerski državni zbor in ker se mu sedaj tirjatev odreči ne more, zadobi Avstrija novo rano — tudi zunanje zadeve cesarstva bodo uklonjene pod dualizem, razklane na dvoje. Ostane še le skupna vojska in cesar ob enem ogerski kralj! Drugo vse razdvojeno! To pa najbolj veseli magjarske rovarje in tiste nemške ustavake, ki čez avstrijske meje poželjivo škilijo in molijo — Bismarka! Ogerske delegacije so dovolile 300.000 fl. za novo ladijo oklopnico in potrebni denar za nakup konjev vsem stotnikom pri peščih ter so si ti tukaj navskriž z ustavovernimi delegacijami, ki so vse ovo zavrgle. — Naši škofje so se za frančiškane in kapucine potegnili, naj se jim državna podpora ne odvzame; pri sedanjem liberalnem ustavaštvu v državnem zboru in ministerstvu ni gotovo, če bodo kaj opravili. Čehove so obhajali v Pragi 500letni spomin na smrt kralja Karola, ki jim je ustanovil vseučilišče. V Ljubljani razsaja med vojaki legar, v Pongračevi kosarni je zbolelo 50 mož. — Mesta Sarajevo in Zagreb so generalu Filipoviču podelila častno meščanstvo, v Ljubljani so pa isto počastenje branili nemčurski mestni zastopniki, a naposled vendar sklenoli. — Magjarski turkoljubi so v Budimpeštu 4 pedarde ali papirne kroglje z dinamitom vneli in pri ministru Tiszaju tako vse šipe potrupali. V nedeljo 1. dec. se je general Filipovič od vojske poslovil, general Württemberg ga je imenoval drugega Radeckija, mesto Sarajevo bilo je razsvitljeno; 2. dec. je Filipovič odpotoval, dolgo spremljan od generalov in oficirjev. Pred odhodom je 4000 fl. sporočil za stavljenje škofijskega katoliškega sedeža v Sarajevu! —

Vnanje države. Ruski car je v Moskvo došel, bržčas hudo bolen, ker je svojega sina naslednika priporočeval. Bavarski kralj na Nemškem stavi na otoku Kijemskega jezera grad, ki bo stal svojih 34 milijonov gold. Nemški cesar se je vrnil v Berolin, kder so ljudem prepovedali imeti puške, revolverje itd. ter 40 socialistov iztirali, med njimi 2 poslanca. Tudi na Italijanskem izganjajo socialiste. Bolgari bodo 1. jan. volili svojega kneza. Angleži čejo zasesti Skutari, turško mesto v Aziji, Carigradu ravno nasproti. Če se to zgodi, je gotovo, da vderejo Rusi v Carigrad in sultana v Azijo preženó. V Afganistanu se pa Angležem slaba godi, od enega oddelka, ki je namenjen v Kandahar, ni nič čuti, drugi pod Robertom je

prišel do 12.000 črevljev visoke Sefid-gore in trčil na toliko sovražnikov, da je moral nazaj, tretjemu pa so Afgani prišli pri Muzjedu za hrbet in ga stiskujejo prav hudo. Na večih mestih so Afgani vdrli v Indijo in močno razsajajo. Angleški prvi general Brown je odstavljen. Rusi pa baje iz Kokanda drapljejo nad Kažmir v Indijo. O Kažmiru trdijo, da je ondi bil paradiz; tako lepa je dežela!

Za poduk in kratek čas.

Mala gimnazija pri sv. Tomažu nad Veliko nedeljo.

Čestiti bralci se bržčas močno čudijo napisu! Gimnazija, latinska šola pri sv. Tomažu? Kdo je slišal kaj o njej? Ruška nad Mariborom, ki je prenehala uže pred 100 leti, ta je znana slovenskemu svetu. Ali o gimnaziji pri sv. Tomažu ne vemo ničesar! Toda le potrpite! Napis je istinit. Lepa farna cerkev sv. Tomaža stoji mali 2 uri na severu od velike nedelje med prijaznimi hribi, ki rodijo sladko vince, ljutomersčanu prištevano. Dobre $\frac{1}{2}$ ure od cerkve v lepi dolini na okrajni cesti v stari Ptuj je precej velika ves „Savci“ in nad njo proti jugu „Savski breg“. Ko se ta prijazni hrib uže do polovice zniža in vinogradi prenehavajo, stoji med rodovitnimi njivami mala pa čedna hiša. V njej je od l. 1820—60 gospodaril pošten lončar, po imenu Juri Herman — ali kako so ga slovenski ljudje nazivljali: Erman — in ta je bil prvi, zadnji in edini profesor gori omenjene male gimnazije.

Jurijev oče, tudi lončar, poslal je svojega dečka, ki je kazal bistro glavico, na gimnazijo v „Varožlin“. Gimnazija imela je takrat samo 6 razredov ali „šol“. Juri jih je izvrstno dokončal. Bil je med odlikovanimi navadno prvi ali drugi. Da bi še izvršil tako zvane visoke modroslovske šole, sedaj 7. in 8. razred gimnazije, podal se je l. 1814. v Gradec. Kako še stari ljudje dobro pomnijo, bile so takrat po naših deželah zaradi občne neplodnosti hude letine in močna draginja. Naš Juri ni imel več seboj, kakor samo 20 fl. Ti so bili uže prvi mesec potrošeni. Kaj pa sedaj? Slabo je se živelo do sedaj, ker je bilo vse sila drago, a zanaprej se pa nikakor ni dalo živeti. Oče denarjev ne zmore več, ubogi slovenski dijak je v velikem nemškem mestu popolnem nepoznan in brez podpore, nikder ne najde dobrotnikov. Tužnim srcem vzeme od Gradca slovo in se poda na svoj dom v Savskem vrhu. Tukaj se popreme očinega rokodelstva, misleč, da v kratkem dojdejo boljši časi. Čakal jih je več let, a pričakal jih ni in zato naš Juri ostane — lončar, za očetom pa gospodar malega zemljišča. Okoli l. 1820. je vlada prepovedala v gimnazije sprejemati mladenčev, ki so več stari, kakor 14 let. Vsled te postave bila je mnogim pot do višjega šolstva in omike nagloma zaprta, zlasti kmetskim fantičem, ki so takrat bolj

pozno v gimnazije prihajali. Vendar je postava imela polajzbo, da se pri fantih, ki so do 14. leta vsaj prvi razred gimnazije dovršili, dalje ni oziralo na starost. Tega se poslužil naš Juri Erman in pomaga mnogim ukaželjnim mladenčem v gimnazijo, čeravno so 14. leto uže prekoračili. On jih začne doma v svoji hišici podučevati. Ko so bili dovoljno izurjeni za 1. ali 2. razred gimnazije, pelje jih na skušnjo, katero so navadno izvrstno opravili ter postali pravi gimnazijalni dijaki.

Kakov pa je bil šolski red v Ermanovi gimnaziji? Takrat bila je latinščina najvažniši predmet. Erman je tedaj gledal, da so se njegovih učenci v latinščini dobro izurili. Pozdravljati so morali latinski. Ko so k poduku prihajali, moral je vsak reči: „bonum mane, domine instructor“, t. j. dobro jutro, gospod učnik! Stanovanja in živéža ni imel nobeden dijak v Ermanovi hiši. Kateri so bili od daleč, ti so stanovali pri kmetih v Savcih. Pred ukom so molili latinski, potem pa se posedli za mizo, vsi kraj stene, vsak na svojem mestu. Razvrstani bili so po svojih možnostih in marljivosti. Nad glavo vsakemu je visela tablica z napisom: primus, secundus, tertius itd., t. j. prvi drugi, tretji. Vsled tega so vedno tekmovali med seboj za častnejše mesto. G. profesor je pa sedel za lončarskim stolom, pridno sukal po svojem kolesu in zdeloval — piskre, zraven pa razlagal latinsko slovnico. Tudi šiba bila je vedno blizu, vendar profesor nje nikoli ni jemal v roko, eden izmed učencev bil je za „familias-a“ ter je na zapoved profesorjevo vsakega kaznil, kako si je zaslužil.

Izmed učencev, kolikor jih je pisatelju znanih, živijo še sledeči: 2 hvalevredno pastirujeta v naši škofiji (č. g. Franc Repa, župnik pri sv. Jakobu v Slov. gor., rojeni pri sv. Lenartu v Slov. gor. l. 1812 in č. g. Janko Simonič, kaplan pri sv. Petru v gornji Radgoni, rojeni l. 1823 Ured.), eden je pa kot župnik uže v pokoju (č. g. Ozmeč Janez, bivši župnik v Žetalah, rojeni pri sv. Tomažu l. 1813. Ured.), eden, mislim starosta, je med lazaristi na Dunaju (Franc Cajnkar Ured.) Dva sta umrla pred večimi leti kot duhovnika v Sekovski škofiji, namreč: č. g. Jožef Simonič, župnik na Kleku više Radgone, rojeni pri Mali nedelji, in č. g. Paul Trojnar, kaplan, rojeni pri sv. Lenartu v Slov. gor. Dva ali trije so tudi kot duhovniki umrli na Hrvatskem, to pa kot redovniki; eden, mislim, bil je celó gvardijan pri kapucinih v Karlopagu, eden še baje živi nekde na Ogerskem, namreč „Vajda“ iz Lahonščaka, to pa kot premožen oskrbnik neke velike grajščine. Gril, najizvrstniša glavica izmed vseh, je baje iz gimnazije preminol, da nihče ne vé kam; eden, rojen pri sv. Trojici v Slov. gor., moral je šolo zapustiti, ker so mu stariši umrli, ter živi kot pošten posestnik pri sv. Lovrencu v Slov. goricah.

Naš vrlji Erman bil je visoke rasti, močnih kosti, vedno raven kakor sveča. Po nedeljah in

praznikih nosil je navadno črn „frak“ in visok klobuk (cilinder). Ko se je uže postaral, djal je večkrat: „v mladosti sem bil premočan, sedaj je ravno prav.“ Nosil je pa res neizmerno hlobovje za svojo pečnico, voza menda nikoli ni potreboval. Pri hramu bilo je večkrat pomanjkanje, obilosti menda nikoli. Toda Erman ni bil nikdar žalosten, nikdar potr. Tako zadovoljnega, tako vselej veselega človeka nisem še nikoli videl, kakor je bil naš Juri. Na premicije so ga njegovi učenci navadno povabili, in tam je bil radost zbranim dijakom. Govoril je gladko in lepo latinski, tudi nemški. Bil je oženjen in dobil iz svojega zakona 1 sina in 2 hčeri. Vsi so uže rajni. Malo posestvo je v tujih rokah. Ermanove rodbine nihče več ne živi. Njegov grob je menda tudi že popolnem nepoznan. Dragi „Slov. Gospodar“! postavi ti s temi vrsticami spominek moževi, ki je zaslužil boljših dni, pa ga je nemila osoda potisnola — v reven stan! J. M.

Smešničar 49. Babče pride k „financerjem“. Ti jo nagovorijo: kaj bi radi! „Boleto za slive kuhati.“ Od kod ste? „Iz Stročje vesi.“ Kako vam je ime? „M. —berc.“ Koliko imate sliv? „Tri polovnjake.“ Dobro, dobite tedaj 3 bolete. „Gospod, ni treba treh, ena boleta bo dosti, kajti eden polovnjak smo uže skuhali, drugi pa bodemo „h coj švercali!“ S. M.

Razne stvari.

(*Bolezen difteritis*) ali vratna vnetica hudo razsaja med mlajino v Mariboru, 2 dijaka sta umrla, in mnogo jih je zbolelo, v enem razredu gimnazije baje 6.

(*V Ormužu*) na železniški postaji je delavca Jožefa Farkaža pri sklapljanju železniških voz stisnilo in zdrobilo, da je bil takoj mrtev.

(*Drava*) in jeni pritoki, zlasti na Koroškem, so se vsled naglega juga, ki je sneg v planinah raztalil, močno napeli in napravili povodnji, ki so neizmerno veliko škode včinile. Most v Spod. Drauburgu je poškodovan, velika cesta kraj Drave bila je na mnogih mestih poplavljenjena do 50 centimetrov visoko. V Mariboru je voda dokipela do 4-45 metra nad navadno stopnjo, pokončala g. Sterna mlin in 1 ladijo vojaške plavarnice.

(*Pri Vuhredu*) so prijeli deserterja, dragonerja, bržčas izbeglega iz kosarne v Belaku.

(*Puškarško šolo*) so odprli 18. nov. t. l. v Borovljah na Koroškem.

(*Na stare dni zločinec*) postal je 74letni Jožef Žepič v Celovcu; pomanjkanje ga je zapeljalo, da je ponaredil petak, bil sodnji izdan in obsojen na 3 tedne v ječo!

(*Sodnijska avskultanta*), ki sta se letos pri sv. Jožefu blizu Celja nedostojno obnašala, nista bila kaznovana, ampak samo službenski pokarana.

(*Grof Ferdinand Attems*) grajšček v Slov. Bistrici in Brežicah je umrl.

(*Dr. Bleiweissova svečanost*) spisal in sestavil po telegrafskih zabilježkah izda g. Bezenšek s pomočjo prof. dr. Celestina, ako se oglasi dovoljno število naročnikov. Knjižica bo stala 50 kr. Oglašja se pri gosp. Anton Bezenšku, uredniku „Jugoslovenskega telegrafa“ v Zagrebu. Naročnine ni treba dopošiljati, knjigo dobijo naročniki proti poštnemu povzetju.

(*V Muro pal in vtonil*) je 17letni mlinarski dečko Jožef Stanjko v Veržeju, doma iz Male nedelje. Vtopljenca še niso najšli.

(*Spremembe pri učiteljih.*) Inšpektorjevo poročilo o mariborskem pripravništvu je deželni šolski svet vzel na znanje (Grazer-Z. št. 275), a ne na zadovoljstveno znanje (befriedigende Kenntniss), kakor „Marb. Zeitung“ pravi. G. Franc Žolger je postal nadučitelj v Rečici, peteroletninskoboljšanje plače dobili so gg. D. Valentinič v Hrastniku, Val. Breuce v Velenju, Jožef Marko pri sv. Ožbaldu, Luka Kožuh v Makolah, Simon Meglič na Vranskem in Gregor Poljanec pri sv. Lovrencu v Slov. goricah.

Listi uredništva. Č. g. N. v Sarajevu: telegram hvaležno prejeli, objavlanje Vaših vrlih pisem iz Bosne pričemo prihodnjic! G. J. Z. zastran Bergenthalskega grofa dosti, „Slov. Gosp.“ je le takrat „Schmierblatt“, kedar ga nemčurski umazanci v roke vzamejo! G. F. Dotičniki želijo, da se dopis nekoliko odloži.

Loterijsne številke:

V Trstu 30. novembra 1878: 14, 40, 79, 39, 52.
V Lincu „ „ 1, 18, 58, 3, 83.
Prihodnje srečkanje: 14. decembra 1878.

Razglas.

C. k. okrajna sodnija v Slov. Gradcu daje na znanje, da se bo javna dražba pregibnega premoženja dne 19. aug. 1878. umrlega župnika pri sv. Florijanu v Doliču, č. g. Sebastijana Pozniča, namreč raznega pohištva, kuhinjske sprave, gospodarskega orodja, oblačil, perila, precejšnjega števila knjig večjidel pobožnega zapopada, in naposled zrnja in krme itd. vršila

dne 16. in 17. decembra 1878

in če treba tudi sledeče dni, vselej ob 9. uri predpoldnem v farovžu pri sv. Florijanu. Ki želijo kaj kupiti, so uljudno povabljeni. Izdražbane reči se morajo tako plačati in vgenoti.

C. k. okrajna sodnija v Slov. Gradcu
20. nov. 1878.

Peharč

okrajni sodnik.

1—2

Prodaja cerkvenega vina.

V četrtek 12. dec. t. l. ob 10. uri predpoldnem se bo na Htinjski gori 14 polovnjakov po sv. Uršuli branega, izvrstnega novega vina po dražbi prodalo.

Htinje nad Slov. Bistrico. J. Modic, župnik.

Fanta,

ki je slovenskega jezika zmožen in dobro izšolan, sprejme v kupčijo z blagom vsake robe

Tomaz Mikl

2-2

trgovec pri sv. Marjeti pod Ptujem.

Prodaja cerkvenega vina.

V torek 10. decembra ob 10. uri predpoldnem se bo na Ptujski gori (Maria Neustift bei Pettau) precej vina po dražbi prodajalo.

Cerkveno predstojništvo na Ptujski gori.

3-3

G. Schmidl & Comp.

trgovci s suknom, kurentnim-, manufakturnim- in modnim blagom, ter pravimi ameriškimi Hove-, Singer-, Wheeler & Wilson-šivalnimi mašinami

poštne ulice šte. 36 — v Celju — poštne ulice šte. 36

priporočajo po najnižjih cenah svojo bogato in dobro izbrano zalogo:

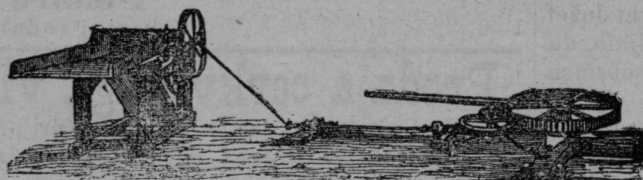
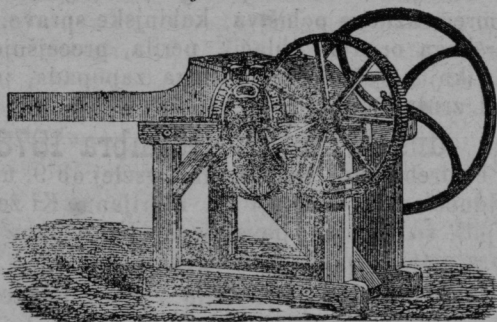
sukna, volnatih in pavolatih rob za moško in žensko obleko; vse vrste belega in pisanega barheta; raznobarvnega tiska (druka), koreninej in kambrika za kijklje; trdnega pravega in pavolastega platna za telesno, mizno in posteljsko rabo; velikih in malih svilnatih, volnatih in pavolastih robcev (rut); iz volne pletenih sukenj, rokovic in nogovic, madrac in podglavnikov, ter družega tukaj neomenjenega blaga.

Dopošiljajo se tudi, ako se pismeno želja izrazi, mušternice in spiski cen, od katere vrste blaga koli. Naročbe se dobro in nemudoma izvršijo. Šivalne mašine se prodajajo tudi na obroke po 5 gld. na mesec in 10 gld. naprej; poroštvo za nje 5 let, poduk v šivanji brezplačen.

8-10

Podpisana trgovca

priporočujeta veliko zalogo poljedelskih in gospodarskih mašin, posebno kot izvrstne pripoznane mlatilnice na gnanje z roko ali z vitalom, ki imajo plošnate ali okrogle klinčke; letos po izredno znižani ceni, namreč samo 100 fl. ena, to pa pri nas v štacuni v Celju.

Prodajemo dalje raznovrstne čistilne mline, vejavnike, trijerje za čiščenje in prebiranje plevelnatega in smetljivega semena, potem enojne in dvojne pluge najboljše izdelave, rezne stole in rezne mašine po najnižji fabriški ceni. Še bolj cene take mašine od drugod dobljene so gotovo to, le ker so toliko slabše. — Naposled priporočata slavnemu občinstvu svojo dobro odbrano zalogo železa, okovov za okna in dveri, umetnih ognjišč, železnih peči, novih vag in utežev, posod za suhe in mokre reči, bakrenih in železnih kotlov za kuhanje svinjske hrane, dobro pozlačenih nagrobnih križev in kovinskih trug najlepše izdelave. Roba je vsa dobro odbrana, cena najnižja, postrežba točna.

Wogg & Radakovits

trgovca z železjem pri „zlatem sidru“ zum goldenen Anker v Celju.